

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Farkas Gabriella pártfogó ügyvéd által képviselt felperesnek, a dr. Tímár Anikó ügyész által képviselt I. rendű, a személyesen eljáró II. rendű, III. rendű és IV. rendű alperesek ellen, személyiségi jog megsértése iránt indított perében, a Fővárosi Törvényszék 2017. október 6. napján meghozott, 20.P.25.613/2014/93. számú ítélete ellen, a felperes részéről 94. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán, meghozta a következő

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Megállapítja, hogy a felperes a másodfokú eljárásban teljes egészében pervesztes lett, pártfogó ügyvédjének a díját és a le nem rótt 192.000 (százkilencvenkétezer) forint fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A felperes ellen büntetőeljárás volt folyamatban, amely eljárásban a Baranya Megyei Bíróság első fokon bűnösnek mondta ki a felperest csalás büntetében, magánokirat-hamisítás vétségében és közokirat-hamisítás büntetében előkészületében, ezért 7 év börtönbüntetésre és 7 év közügyektől eltiltásra ítélte őt. A Pécsi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a bűnösség kimondása és a kiszabott büntetés tekintetében helybenhagyta, a Legfelsőbb Bíróság pedig elutasította a felperes jogerős ítélet ellen benyújtott felülvizsgálati indítványát. A büntetőeljárás kezdeti szakaszában a II. rendű alperes látta el a felperes védelmét. A III. rendű alperes igazságügyi könyvszakértő, a IV. rendű alperes pedig igazságügyi erdészeti szakértő. A III. és a IV. rendű alperesek a büntetőeljárásban a nyomozóhatóság és a bíróság kirendelése folytán adtak szakvéleményt.

A felperes a keresetében az I. rendű alperest 10.000 forint és ezen összeg után 2010. január 8-tól a kifizetésig a Ptk. 301. § (1) bekezdésében meghatározott mértékű késedelmi kamat, a II. rendű alperest 500.000 forint, a III. rendű alperest 300.000 forint és ezen összeg után 2010. április 9-től a kifizetésig a Ptk. 301. § (1) bekezdésében meghatározott mértékű késedelmi kamat, a IV. rendű alperest 300.000 forint, és ezen összeg után 2008. április 2-től a kifizetésig a Ptk. 301. § (1) bekezdésében meghatározott mértékű késedelmi kamat megfizetésére kérte kötelezni. Kérte továbbá, hogy a bíróság az eredeti állapotot állítsa helyre úgy, hogy az I. rendű alperest kötelezi tisztességes eljárás lefolytatására, a III. és IV. rendű alpereseket pedig a szakvéleményeik visszavonására. Kérte azt is, hogy a bíróság tiltsa el a III. és IV. rendű alpereseket hivatásuk gyakorlásától. Igényt tartott a perrel felmerült költségeinek megfizetésére is. Előadta, hogy a büntetőeljárásban olyan ügyész képviselte a vádat, akivel szemben elfogultság miatt kizárási ok állt fenn. Előadta továbbá, hogy az ügyész kizárása iránti indítványait elutasították, és volt olyan kizárás iránti indítványa is, amelyet nem bíráltak el. Kifejtette, hogy kizárás iránti indítványainak elutasítása

és az elfogult ügyész eljárása miatt állandóan idegeskedett, stressznek volt kitéve és pszichésen is károsodott. Álláspontja szerint az I. rendű alperes azzal, hogy az ügyben elfogult ügyészt nem zárta ki az eljárásból, megsértette az emberi méltóságát, a tisztességes eljáráshoz és a védekezéshez való jogát, és ezzel nem vagyoni kárt okozott. A II. rendű alperessel szemben arra alapította a követelését, hogy a II. rendű alperes egyoldalúan felmondta az ügyvédi megbízási szerződést, nem terjesztett elő az ügyész kizárása iránti indítványt, és nem érvelt megfelelően az ügyész kizárása érdekében. Okfejtése szerint a II. rendű alperes ezzel megsértette az emberi méltóságát, valamint az egészséghez és a tisztességes eljáráshoz való jogát. Hivatkozott arra, hogy a III. és a IV. rendű alperes valótlan tartalmú ténymegállapításokat tettek a szakvéleményeikben. Érvelése szerint ezzel a III. és a IV. rendű alperesek is megsértették az emberi méltóságát, valamint az egészséghez és a tisztességes eljáráshoz való jogát. Álláspontja szerint a sérelmezett alperesi magatartások vezettek elítéléséhez, illetve súlyosabb büntetés kiszabásához.

Az alperesek ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

Az I. rendű alperes a védekezésében előadta, hogy a felperes valamennyi, a vádat képviselő ügyész ellen előterjesztett kizárás iránti indítványát elbírálta. Az volt az álláspontja, hogy a felperes által előadott körülmények nem voltak alkalmasak az ügyész elfogultságának megállapítására és nem adtak alapot az ügyész kizárására. Kiemelte, hogy a felperes ismételt alaptalan kizárás iránti indítványai nem akadályozták az ügyész további részvételét a büntetőeljárásban. Rámutatott, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog nem személyiségi jog, ezért megsértése esetén nem alkalmazhatók a személyhez fűződő jogok megsértésének jogkövetkezményei. Személyiségi jogot sértő magatartást pedig nem valósított meg.

A II. rendű alperes arra hivatkozott, hogy nem tanúsított olyan magatartást, amellyel megsértette volna a felperes valamely személyhez fűződő jogát, vagy kárt okozott volna a felperesnek. Előadta, hogy a felperes panasszal élt ellene az ügyvédi kamaránál, a kamara azonban megtagadta a fegyelmi vizsgálat elrendelését. Kifejtette, hogy a felperesnek az ő közreműködése nélkül is lehetősége volt az elfogultsági kifogás előterjesztésére.

A III. és a IV. rendű alperesek előadták, hogy az eljárásban rendelkezésükre bocsátott adatok alapján, a szakmai szabályok betartásával alakították ki a szakvéleményüket és válaszolták meg a nyomozóhatóság és a bíróság által feltett kérdéseket.

Az elsőfokú bíróság az ítéletével a keresetet elutasította, és megállapította, hogy a le nem rótt eljárási illetéket és a pártfogó ügyvéd díját az állam viseli. Ítéletének indokolásában rámutatott, hogy a büntetőeljárásban megvizsgálták és elbírálták a felperes elfogultsági kifogásait, és azokat alaptalannak találták. Vizsgálták és mérlegelték a szakvélemények tartalmát, a felperes kifogásait és azt alaptalannak találták. Az volt az álláspontja, hogy a felperes nem bizonyított az ügyész elfogultságát alátámasztó konkrét körülményt. Kiemelte, hogy a polgári perben eljáró bíróságot köti a bűnösség megállapítása, ezzel ellentétes megállapítást nem tehet. Okfejtése szerint a kártérítés iránti perben nem vizsgálható felül a büntetőeljárás anyaga, köztük a szakvélemények megalapozottsága, és a per nem szolgálhat újabb jogorvoslatként a büntetőügyben hozott ítélettel szemben. Kifejtette, hogy a felperes egyik alperes esetében sem bizonyított személyhez fűződő jogot sértő magatartást. Álláspontja szerint az eljárási szabályok megsértése önmagában nem alapoz meg kártérítési igényt. Hangsúlyozta, hogy a felperes kárának bekövetkezését sem bizonyította. A felperes által megjelölt tanúk kihallgatását és további szakvélemények beszerzését mint szükségtelent mellőzte.

Az ítélet ellen, annak megváltoztatása, keresetének teljesítése, valamint az alperesek első- és másodfokú perköltségben marasztalása iránt a felperes terjesztett elő fellebbezést. Hivatkozott arra, hogy az elsőfokú bíróság a tényállás megállapítása során nem vette teljes körűen figyelembe a felperes állításait, ezért téves tényállást állapított meg, és téves következtetéseket vont le. Előadta, hogy a büntetőeljárásban folyamatosan felhívta az eljáró hatóságok figyelmét az általa tapasztalt összeférhetlenségekre, minden lehetséges eszközzel élt, és minden lehetséges fórumhoz fordult annak érdekében, hogy az eljárásban ne vegyen részt olyan személy, akivel szemben kizárási ok áll fenn. Hangsúlyozta, hogy a vádat képviselő ügyész ellen bejelentett utolsó elfogultsági kifogását nem bírálták el. Sérelmezte, hogy az elsőfokú bíróság nem tulajdonított kellő jelentőséget annak, hogy a II. rendű alperes is összeférhetetlennek tartotta a vádat képviselő ügyészt. Álláspontja szerint az ügyésszel szemben állt fenn kizárási ok, és az ügyész nem csak jogszabályt, hanem etikai szabályt is sértett, amikor nem jelentette be az elfogultságát. Kifejtette, hogy a III. és a IV. rendű alperesek korábban alkalmazottai voltak a büntetőeljárásban sértettként fellépő társaságnak, ezért tőlük nem volt várható elfogulatlan szakvélemény. Előadta, hogy a III. rendű alperes azért sem járhatott volna el szakértőként, mert a saját könyvvizsgálói tevékenységét kellett véleményeznie. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság indokolatlanul figyelmen kívül hagyta az Emberi Jogok Európai Egyezményének 6. cikkét. Érvelése szerint a tisztességtelen eljárás emberi méltóságot is sértő magatartás. Az volt az álláspontja, hogy a felperes tisztességes eljáráshoz való jogának megsértését az alperesek maguk is elismerték a perben. A tárgyaláson fellebbezésének indokolását annyiban módosította, hogy elismerte: a III. rendű alperes nem volt a ... Zrt. könyvvizsgálója.

Az I., II. és III. rendű alperesek a fellebbezési ellenkérelmükben az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását indítványozták, az ítélet helyes indokai alapján. Az I. és a II. rendű alperesnek perköltség igénye nem volt. A IV. rendű alperes az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Sérelmezte a felperes több olyan valótlan tényállítását, amelyet már korábban is megcáfolt, ennek ellenére azokat a felperes a fellebbezésében ismét előadta, ezért a valótlan felperesi tényelőadásokat ellenkérelmében ismételten cáfolta.

Az elsőfokú bíróság ítéletének nem volt fellebbezés hiányában első fokon jogerőre emelkedett rendelkezése, ezért a Fővárosi Ítéltábla az ítéletet teljes terjedelemben bírálta felül /Pp. 228. § (4) bekezdés/.

A felperes fellebbezése megalapozatlan.

Az ítéltábla annyiban pontosítja az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást, hogy a felperes 2009. december 21-én kelt, a vádat képviselő ügyész kizárása iránti indítványát a Baranya Megyei Főügyészség nem bírálta el, a III. rendű alperessel szemben pedig a büntetőeljárás során a felperes nem terjesztett elő kizárás iránti indítványt. Egyebekben az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, a tényállásból levont jogi következtetéseivel és érdemi döntésével az ítéltábla is egyetértett, a döntés ítéletben kifejtett indokait azonban csak részben, az alábbi kiegészítésekkel és pontosításokkal osztotta:

Az alperesek közül az I. rendű alperes szervezeti egységeként működő ügyészség ügyészégi jogkörben járt el a felperes ellen folyamatban volt büntetőeljárásban, ezért az I. rendű alperes kártérítési felelősségét az ügyészégi jogkörben okozott károkért való felelősség szabályai szerint, valamint a Ptk. 84. § (1) bekezdés e) pontja alapján kell elbírálni, ha személyiségi jogsértés megállapítható.

A Ptk. 339. § (1) bekezdése szerint, aki másnak jogellenesen kárt okoz, köteles azt megtéríteni. Mentesül a felelősség alól, ha bizonyítja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható.

A Ptk. 349. § (1) bekezdése kimondja, hogy államigazgatási jogkörben okozott kárért a felelősséget csak akkor lehet megállapítani, ha a kár rendes jogorvoslattal nem volt elhárítható, illetőleg a károsult a kár elhárítására alkalmas rendes jogorvoslati lehetőségeket igénybe vette.

A Ptk. 349. § (3) bekezdése értelmében ezeket a szabályokat kell alkalmazni a bírósági és ügyészségi jogkörben okozott kárért való felelősségre is, ha jogszabály másként nem rendelkezik.

A felperes 2009. december 21-én kelt, a vádat képviselő ügyész kizárása iránti indítványát az ügyészség nem bírálta el, ezért a felperesnek nem volt lehetősége arra, hogy az ügyész kizárásának elmaradása miatt jogorvoslattal éljen. Mivel a felperesnek nem állt a rendelkezésére az ügyész kizárásának elmaradásából eredő károk elhárítására alkalmas jogorvoslati lehetőség, megvalósult az I. rendű alperes kártérítési felelősségének megállapításához szükséges, a Ptk. 349. § (1) bekezdésében meghatározott különös feltétel.

A büntetőeljárásban olyan ügyész eljárása, akivel szemben kizárási ok áll fenn, elvileg megalapozhatja az I. rendű alperessel szembeni kárigény érvényesítését.

A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (Be.) 32. § (5) bekezdése alapján az ügyész kizárásáról az ügyészség vezetőjének kell határoznia. Az ügyészség vezetője megsértette a Be. 35. § (5) bekezdését azzal, hogy nem határozott a felperes 2009. december 21-én kelt kizárás iránti indítványáról, ezért a kizárási indítvány tárgyában történő határozathozatal elmulasztása az ügyészség részéről jogellenes magatartás volt. A felperes azonban korábban már többször terjesztett elő a vádat képviselő ügyész kizárására irányuló indítványt, amelyeket a vezető ügyész elbírált, és minden esetben megtagadta az ügyész kizárását. Tekintettel arra, hogy a felperes az ügyész kizárásának megtagadása után a 2009. december 21-én kelt kizárás iránti indítványát ugyanarra az okra, a Be. 31. § (1) bekezdés d) pontjára

– az ügyész elfoglaltságára – alapította, mint a korábbi indítványait, a vádat képviselő ügyész a Be. 33. § (1) bekezdése alapján korlátozás nélkül eljárhatott a kizárási indítvány ellenére is. Erre figyelemmel a vádat képviselő ügyész további eljárása nem sértett eljárási szabályt, a felperest a 2009. december 21-én kelt kizárási indítvány elbírálásának elmaradása nem hozta hátrányosabb helyzetbe, ezért nem okozott a felperesnek kárt és nem jelentette a felperes tisztességes eljáráshoz való jogának megsértését sem. A tisztességes eljáráshoz való alapjog megsértése akkor sérthet egyben személyiségi jogot is, ha az eljáró szerv kifejezetten abból a célból sérti meg az eljárás tisztességességének biztosítására hivatott jogszabályokat, hogy az eljárás valamelyik résztvevőjének hátrányt okozzon. Csak erre vonatkozó többlettényállás esetében állapítható meg személyiségi jogsértés, például a felperes által is megjelölt emberi méltóság megsértése. Ilyen, hátrány okozására irányuló célzatos magatartás azonban a felperessel szemben folyamatban volt büntetőeljárás esetében nem állapítható meg, így személyiségi jog megsértésének megállapítására nem kerülhet sor.

Az I. rendű alperes megalapozottan hivatkozott arra, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog eljárási alapjog. A tisztességes eljáráshoz való jog megsértése önmagában csak akkor alapoz meg kártérítés iránti követelést, ha a jogsértéshez a jogszabály kifejezetten kártérítési jogkövetkezményt fűz (pl.: Pp. 2. § (3) bekezdés). Nincs azonban olyan jogszabály, amely a tisztességes eljáráshoz való jog büntetőeljárásban történő megsértése esetén kártérítés követelését tenné lehetővé. Személyhez fűződő jogi sérelem, illetve a tisztességes eljáráshoz való jog megsértése esetén kártérítés

követelésére lehetőséget adó jogszabályi rendelkezés hiányában a felperes kártérítés iránti követelése megalapozatlan.

A felperes a keresetében a II., III. és IV. rendű alpereseket is nem vagyoni kártérítés megfizetésére kérte kötelezni. A nem vagyoni kártérítés a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 84. § (1) bekezdés e) pontja értelmében a személyhez fűződő jogok megsértésének különös jogkövetkezménye, amelynek rendeltetése a jogsértéssel okozott személyi hátrányok hozzávetőleges kiküszöbölése. Ezért nem vagyoni kártérítés iránti követelést csak valamely személyhez fűződő jog megsértése alapozhat meg. A felperes emberi méltóságának, egészségének és a tisztességes eljáráshoz való jogának a megsértésére hivatkozott.

A felperes ellen folyamatban volt büntetőeljárásban a II., III. és IV. rendű alperesek nem hatóságként jártak el, ezért nem őket terhelte a tisztességes eljárás biztosításának kötelezettsége. Erre figyelemmel fogalmilag kizárt, hogy a II., III. és IV. alperesek bármelyike megsérthette volna a felperes tisztességes eljáráshoz való jogát a büntetőeljárásban.

Azok közül a magatartások közül, amelyeket a felperes a II., III. és IV. rendű alperesek terhére rótt, és amelyekre a nem vagyoni kártérítés iránti követelését alapította, egyik sem volt alkalmas a felperes emberi méltóságának a megsértésére, mert önmagában egyik sérelmezett magatartás sem hozta indokolatlanul méltatlan helyzetbe a felperest. Egységének megromlását pedig a felperes a perben nem bizonyította.

A II. rendű alperes ügyvédként megbízási jogviszonyban állt a felperessel, míg a III., illetve a IV. rendű alperes és a felperes között nem volt szerződéses jogviszony. Ezért a II. rendű alperes kártérítési felelősségét a szerződésszegéssel, a III. és a IV. alperesek felelősségét pedig a szerződésen kívül okozott károkért való felelősség szabályai szerint kellett megítélni.

A Ptk. 318. § (1) bekezdése szerint a szerződésszegésért való felelősségre, valamint a kártérítés mértékére a szerződésen kívül okozott károkért való felelősség szabályait kell alkalmazni azzal az eltéréssel, hogy a kártérítés mérséklésének – ha a jogszabály kivételt nem tesz – nincs helye.

A II. rendű alperes a 2017. december 31-ig hatályos, az ügyvédekről szóló 1998. évi XI. törvény 24. § (1) bekezdése alapján jogosult volt bármikor, akár indokolás nélkül is felmondani a közte és a felperes között létrejött ügyvédi megbízási szerződést, ezért a megbízási szerződés felmondásával a II. rendű alperes nem szegte meg a megbízási szerződést, nem tanúsított jogellenes magatartást. A felperes II. rendű alperessel szemben előterjesztett keresetének teljesítését a szerződésszegés és a jogellenesség hiánya is kizárja. A II. rendű alperes egyébként indokát is adta a felmondásnak, a felmondással egyidejűleg pedig tájékoztatta a felperest az ügyésszel szemben felmerült kizárási okról. Ennek ismeretében a felperes a II. rendű alperes közreműködése nélkül is előterjesztette 2009. december 21-én az ügyész kizárása iránti indítványát.

A büntetőeljárásban eljáró bíróság elbírálta mind a felperesnek a IV. rendű alperessel szemben előterjesztett kizárás iránti indítványát, mind pedig a III. és a IV. rendű alperes szakvéleményével kapcsolatos kifogásait, majd értékelte a III. és a IV. rendű alperesek szakvéleményeit, azokat egybevetette az egyéb bizonyítékokkal, és mindezek alapján foglalt állást a felperes bűnösségéről.

A Pp. 4. § (2) bekezdése alapján a büntetőbíróság bűnösség kérdésében hozott döntése a polgári bíróság részéről nem vizsgálható felül, ez vonatkozik a jogerős ítélettel megállapított bűncselekmény törvényi tényállási elemeire, valamint a minősítést megalapozó tényekre is. Erre a

perben azonban nem is volt szükség, mert a felperesnek a bűnösség megállapításával kapcsolatos keresete nem is volt, amelyet a fellebbezésében maga is elismert.

Magyarországon az 1993. évi XXXI. törvénnyel kihirdetett, az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény címzettjei az Egyezményt aláíró kormányok, amelyek az Egyezmény I. cikkében arra vállaltak kötelezettséget, hogy biztosítják a joghatóságuk alatt álló minden személy számára a jelen Egyezményben meghatározott jogokat és szabadságokat. Ennek a kötelezettségének eleget is tett (Bszi., Alaptörvény, Pp. Be.), azaz az igény a belső jogszabályok alapján érvényesíthető, de a kötelezettség címzettjei a bíróságok, az alperesek között pedig bíróság nincs.

A felperes Pf. 6. sorszámú beadványához másolatban csatolt okiratok a Pp. 235. § (1) bekezdése alapján a másodfokú eljárásban nem voltak figyelembe vehetők bizonyítékként, egyrészt, mert ezek az okiratok már az elsőfokú eljárásban is a felperes rendelkezésére álltak, azokra akadály nélkül hivatkozhatott volna az elsőfokú eljárásban, másrészt az okiratok olyan tényekre vonatkoznak, amelyekre a felperes az elsőfokú eljárásban nem alapított jogot.

Mindezekre tekintettel a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság érdemben helyes ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

Az alpereseknek a másodfokú eljárásban nem volt perköltség iránti igényük, ezért a Fővárosi Ítéltáblának nem kellett határoznia a másodfokú perköltség viseléséről.

A Fővárosi Ítéltábla a Pp. 87. § (2) bekezdése alapján állapította meg, hogy a felperes a másodfokú eljárásban teljes egészében pervesztes lett, pártfogó ügyvédjének a díját az állam viseli, a felperes személyes költségmentessége folytán le nem rótt fellebbezési illeték viseléséről pedig a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján rendelkezett.

Budapest, 2018. április 12.

Világhy né dr. Böcskei Terézia s. k.
a tanács elnöke

dr. Lente Sándor s. k.
s. k.
előadó bíró

dr. Csóka István
bíró